

DA

DA

DA

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 28.9.2010
KOM(2010) 512 endelig

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Kommissionens årsrapport om stabilitetsinstrumentet i 2009

{SEK(2010) 1114}

1. INDLEDNING

Denne tredje rapport forelægges Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget i overensstemmelse med rapporteringskravene i artikel 23 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1717/2006 af 15. november 2006 om oprettelse af et stabilitetsinstrument (stabilitetsforordningen).

Rapporten forelægges også for at supplere de oplysninger, der allerede er givet i medfør af stabilitetsforordningens artikel 6, stk. 6. Kommissionen har siden 2007 fulgt den faste praksis at underrette Rådet og Europa-Parlamentet, når der som led i EU's kriserespons iværksættes ekstraordinære bistandsforanstaltninger, hvortil der ydes støtte under stabilitetsinstrumentet. Med sigte på også at forelægge oplysninger om det efterfølgende forløb af vedtagne foranstaltninger suppleres årsrapporten med et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, som gør status over gennemførelsen af igangværende foranstaltninger.

2. BAGGRUNDEN FOR STABILITETSINSTRUMENTET

Stabilitetsinstrumentet, som blev indført i 2007 og i perioden 2007-2013 har ca. 2 mia. EUR til rådighed, har grebet ind i konflikter og kriser på verdensplan ved at iværksætte foranstaltninger, der modvirker sikkerhedstrusler på nationalt og regionalt niveau, og ved at opbygge kapaciteter til kriserespons og forebyggelse af konflikter. Stabilitetsinstrumentet har gjort det muligt for EU at gribe ind over hele konfliktforløbet med rettidige, effektive og komplementære foranstaltninger.

Kriserespons

Stabilitetsinstrumentets kriseresponskomponent, jf. artikel 3 i stabilitetsforordningen, repræsenterer størstedelen af instrumentets budget (1,4 mia. EUR i perioden 2007-2013). Stabilitetsinstrumentet kan anvendes til at forebygge eller reagere på politiske kriser, voldelige konflikter eller naturkatastrofer, og det er udformet til at sikre en rettidig, fleksibel, integreret og politisk lydør hjælp til tredjelande.

Siden 2007 er der udarbejdet en lang række foranstaltninger under instrumentet som supplement til en overordnet EU-respons eller en bredere international respons (ofte parallelt med humanitær bistand) for at styrke sammenkoblingen af nødhjælp, rehabilitering og udvikling eller for at gøre det lettere at nå de politiske mål for FSFP-missioner. Kriseresponsprogrammer under stabilitetsinstrumentet kan i sagens natur ikke planlægges på forhånd. De tilrettelægges netop som en respons på en eksisterende eller opstående krise, hvor der ikke kan ydes hjælp hurtigt nok inden for rammerne af EF's andre finansielle ordninger; i denne forbindelse tages der hensyn til EU's tværgående og geografiske målsætninger og indsatsområder. Der iværksættes kun foranstaltninger, hvis de supplerer og indebærer positive samspilsvirkninger med Fællesskabets geografiske politikker og instrumenter. Foranstaltningerne skal også være i overensstemmelse med målene for lande- og regionsstrategierne.

Godkendelsesproceduren i stabilitetsinstrumentet er udformet således, at man umiddelbart kan vedtage kriseresponsprogrammer på op til 20 mio. EUR. Foranstaltninger under stabilitetsinstrumentet er politiske foranstaltninger. Det betyder, at det er et vigtigt led i

beslutningsprocessen, at der gennemføres reelle politiske drøftelser i EU og – efter behov – med nationale myndigheder og andre internationale og ikkestatslige aktører.

Udfordringerne på lang sigt

Stabilitetsinstrumentet har også en mere langsigtet dimension, som omfatter tre komponenter, som kan planlægges, så der gives "bistand inden for rammerne af stabile samarbejdsbetingelser", herunder foranstaltninger til bekæmpelse af trusler mod lov og orden og sikkerhedstrusler, jf. artikel 4, stk. 1, risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer og agenser, jf. artikel 4, stk. 2, og kriseberedskab, jf. artikel 4, stk. 3.

Kommissionen har i et strategidokument for stabilitetsinstrumentet i perioden 2007-2011 opstillet en liste over prioriteter for langsigtede foranstaltninger i medfør af artikel 4. Foranstaltningerne omfatter: i) støtte til det internationale samfunds bestræbelser på at modvirke spredning af masseødelæggelsesvåben; heri indgår foranstaltninger til forbedring af den reelle kontrol med kemiske, biologiske, radiologiske eller nukleare materialer eller agenser samt varer med dobbelt anvendelse og foranstaltninger, der skal anspore forskere specialiseret i våben til i stedet at anvende deres ekspertise til fredelige formål, ii) støtte til det verdensomspændende og tværregionale arbejde med at bekæmpe de trusler, som ulovlig handel, terrorisme og organiseret kriminalitet indebærer, og iii) støtte til langsigtede foranstaltninger med henblik på at styrke internationale organisationers og ikkestatslige aktørers kapacitet i forbindelse med deres kriseforebyggelses- eller responsbestræbelser.

3. KRISERESPONS UNDER STABILITETSINSTRUMENTET (EKSTRAORDINÆRE BISTANDSFORANSTALTNINGER, JF. STABILITETSFORORDNINGENS ARTIKEL 3)

En tidlig og hurtig udpegning af eventuelle kriseresponsaktioner inden for rammerne af instrumentet afhænger af et godt samarbejde og god kommunikation mellem EU-tjenestegrenene i Bruxelles og EU-delegationerne på stedet. I forbindelse med responsvalget er der tre aspekter, som bør overvejes: i) hvorvidt en foranstaltning kan støttes (er der tale om en reel krise, er foranstaltningen af supplerende art, og er der mulighed for synergivirkninger med andre EU-kriseresponsaktioner), ii) gennemførligheden (dvs. er der tid nok til en fornuftig forberedelse af foranstaltningen, er der en solid partner til gennemførelsen), og iii) er den planlagte foranstaltning politisk hensigtsmæssig. En nær kontakt med EU-medlemsstaterne på et tidligt tidspunkt i forløbet, f.eks. ved at inkludere medlemsstaternes eksperter i undersøgelsesdelegationer under stabilitetsinstrumentet, kan tilføre en merværdi og bidrage til en sammenhængende EU-indsats.

3.1. Den geografiske fordeling indtil nu

Siden 2007 er der anvendt 350 mio. EUR til 100 individuelle foranstaltninger i 48 lande verden over. For så vidt angår den geografiske fordeling af kriseresponsen i de seneste tre år, er der tale om et ret afbalanceret billede, idet en betydelig andel af støtten ydes i Afrika (hovedsagelig Den Centralafrikanske Republik (CAR), Tchad, Den Demokratiske Republik Congo (DRC), Somalia og Zimbabwe – ca. 25 %), fulgt af Asien (først og fremmest Bangladesh, Østtimor, Nepal, Pakistan, Filippinerne, Sydthailand og Sri Lanka – ca. 20 %), Mellemøsten (Libanon, de besatte palæstinensiske områder og flygtninge i

Syrien – ca. 18 %), Vestbalkan og Østeuropa (Bosnien og Hercegovina, Kosovo¹ og Republikken Moldova – ca. 15 %), Latinamerika og Caribien (Bolivia, Colombia, Cuba, Haiti, Honduras, Nicaragua og Peru – ca. 11 %) og Centralasien og det sydlige Kaukasus (Armenien/Nagorno-Karabakh, Georgien og Kirgisistan – 11 %).

3.2. Målsektorer

Temamæssigt dækker de vedtagne foranstaltninger en bred vifte af problemer, men tager i første række sigte på at dække de specifikke behov i forbindelse med de enkelte konflikter og perioden herefter:

- *hurtig rådgivning med henblik på at planlægge og umiddelbart igangsætte en reform af sikkerhedssektoren efter konflikten* (CAR, DRC, Guinea-Bissau, Libanon, de besatte palæstinensiske områder, Pakistan og Østtimor)
- *forberedende eller understøttende foranstaltninger i områder, hvortil der er udsendt ESFP-missioner* (Afghanistan, Tchad, DRC, Georgien, Afrikas Horn/pirater, Kosovo² og de besatte palæstinensiske områder)
- *støtte til fredsbevarende missioner og fredsopbygningsaktiviteter ledet af FN og/eller regionale organisationer* (MINURCAT i Tchad, AU-UN Mediation i Darfur og AU i Somalia)
- *retsstatsprincipper og retlige overgangsforanstaltninger* (Afghanistan, Colombia, Kirgisistan, Libanon, Sierra Leone, Salomonøerne, Østtimor og Vestbalkan)
- *støtte til midlertidige administrationer og særlige tribunaler* (ICO Kosovo, Libanon Tribunal, Sierra Leone SC, ODIHR /ICTY-programmet på Balkan)
- *støtte til konfliktløsning og forsoning* (Colombia, Georgien, Republikken Moldova, Myanmar/Burma, Nepal, de besatte palæstinensiske områder, Peru, Sri Lanka, Sydthailand, Uganda og Zimbabwe)
- *støtte til skrøbelige valgprocesser* (hele Afrika, Bolivia, Comorerne, Haiti, Republikken Moldova og Pakistan)
- *programmer for genopbygning efter konflikter og katastrofer* (Bangladesh, Cuba, det østlige DRC, Gaza, Haiti, Libanon, Myanmar/Burma, Nicaragua, Peru) og finansiering af fælles FN/Verdensbanken/EU-behovsvurderinger (der er gennemført otte fælles behovsvurderinger efter kriser)
- *støtte til flygtninge* (Georgien, Libanon, Syrien).

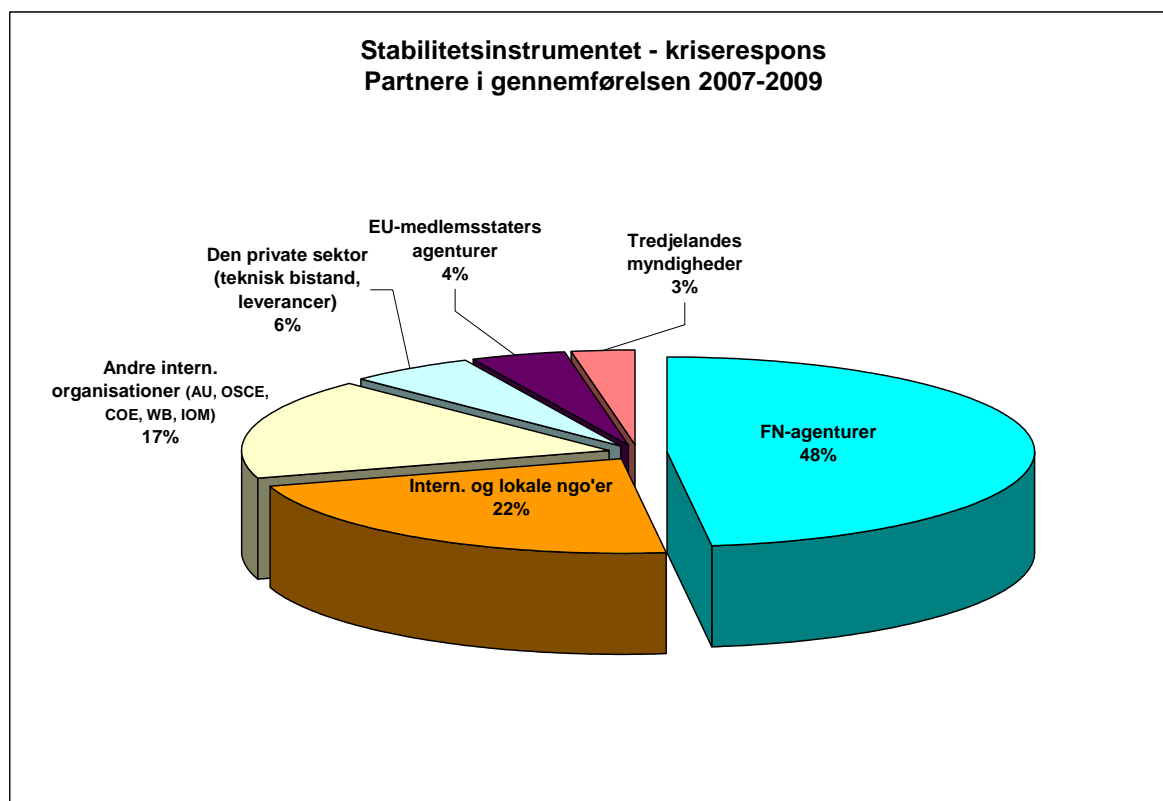
3.3. Hvem samarbejder EU med?

Ca. 48 % af stabilitetsinstrumentets midler ledes via FN-agenturer, som i mange tilfælde allerede har strukturer på stedet, som umiddelbart kan agere i krise- og konfliktramte lande. Til trods for FN's nøgleposition har Kommissionens tjenestegrene med ansvar for stabilitetsinstrumentets kriseresponsaktiviteter også lagt særlig vægt på at bygge på ekspertisen blandt det voksende netværk af internationale og ikkestatslige lokale

¹ Under De Forenede Nationers Sikkerhedsråds resolution 1244 (1999).

² Under De Forenede Nationers Sikkerhedsråds resolution 1244 (1999).

organisationer, som er specialiseret i konfliktforebyggelse og fredsopbygning. Som følge heraf ledes 22 % af midlerne via ikke-statslige organisationer. 17 % går via partnerskaber med andre internationale ikke-FN-organisationer, herunder Den Afrikanske Union, Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) og Verdensbanken. Resten kanaliseres via private aktører (6 %), EU-medlemsstaters agenturer (4 %) og i nogle tilfælde via nationale myndigheder (3 %).

3.4. Kriseresponsprogrammer (*ekstraordinære bistandsforanstaltninger*) vedtaget i 2009

I stabilitetsinstrumentets tredje år har man igen finansieret en lang række kriseresponsprojekter via vedtagelse af ekstraordinære bistandsforanstaltninger i henhold til stabilitetsforordningen. I alt er der vedtaget og iværksat 20 finansieringsbeslutninger og 26 foranstaltninger i medfør af stabilitetsforordningen i 2009. En samlet liste over alle finansieringsbeslutninger, der er vedtaget i 2009 på basis af budgetpost 19.0601, findes i ledsagedokumentet fra Kommissionens tjenestegrene, som udgør bilagene til denne rapport.

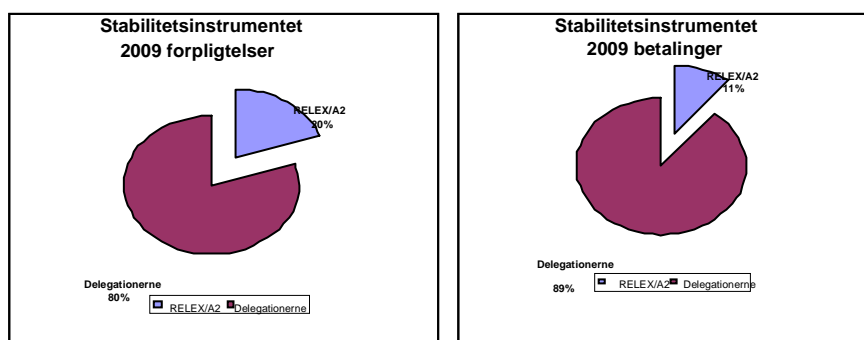
Som eksempler kan nævnes den hurtige respons i begyndelsen af 2009 på de ødelæggelser, som Israels indtrængen i Gaza forårsagede. Arbejdet foregik i samarbejde med nødhjælps- og civilbeskyttelsesindsatsen udført af Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Humanitær Bistand (GD ECHO). Andre vigtige iværksatte programmer er bl.a. støtte til den civile terrorismebekæmpelse i Pakistan (15 mio. EUR), post-konflikt-støttepakken til Georgien (14 mio. EUR) og stabilitetsinstrumentets bidrag til EU's overgangsstrategi i Zimbabwe (10,5 mio. EUR).

Der blev også iværksat hasteprojekter med henblik på at yde absolut nødvendig bistand til skrøbelige valgprocesser ved valg, som blev udskrevet med kort frist, f.eks. i Bolivia, Zambia og Comorerne. Herudover medvirkede en umiddelbar iværksættelse af

foranstaltninger med sigte på at mindske konflikter til at stabilisere situationen i Moldova og Libanon. Den ustabile situation ved Afrikas Horn blev tacklet med et program, hvis formål er at bekæmpe ulovlig handel via Adenbugten i Yemen, og støtte i Kenya og Seychellerne med sigte på at bistå ved retsforfølgelsen af formodede pirater, som blev tilbageholdt af EU's militærmission EUNAVFOR ATALANTA.

3.5. EU-delegationernes rolle i forbindelse med kriserespons

EU-delegationerne forelægger ofte projektforslag for Kommissionen i Bruxelles, og de er direkte ansvarlige for forvaltningen af vedtagne ekstraordinære bistandsforanstaltninger. I 2009 blev de fleste foranstaltninger - 19 ud af 20 finansieringsbeslutninger og 15 aktioner under stabiliseringsinstrumentet - overdraget til EU-delegationerne med henblik på implementering i de respektive lande. Herved kan der rettidigt forhandles kontrakter med lokale modparter, og det giver mulighed for nøje at følge projekters gennemførelse på stedet. Som følge heraf stod EU-delegationerne for 80 % af forpligtelserne og 90 % af betalingerne under stabilitetsinstrumentet i 2009.

Stabilitetsinstrumentets personale i EU-delegationerne er vokset til 22, hvoraf otte fungerer som *sagsbehandlere med ansvar for regional kriseresponsplanlægning*, og 14 arbejder som ledere af stabilitetsinstrumentprojekter i delegationer, som har væsentlige stabilitetsinstrumentaktiviteter.

3.6. International samordning og opsøgende arbejde

Europa-Kommissionen afholdt en konference med titlen "*Making the difference: strengthening capacities to respond to crises and security threats*" (Bruxelles, den 3.-4. juni 2009). Målet med konferencen var at undersøge, hvad der fungerer, når det gælder om at fastlægge effektive tilgange til at styrke kriseresponskapaciteten. Konferencen samlede mange parter fra EU-institutionerne, civilsamfundet, forskerkredse og internationale organisationer som FN, Verdensbanken, Den Arabiske Liga og Den Afrikanske Union.

Der er offentliggjort en række bøger om EU's konfliktforebyggelse, kriseforvaltning og fredsopbygning. Hensigten er at sikre, at målgrupper holdes godt underrettet om udviklingen af EU's kriseresponskapacitet og om EU's indsats i konflikter over hele verden.

De findes på: http://ec.europa.eu/external_relations/ifs/publications/index_en.htm.

3.7. Stabilitetsinstrumentets kriserespons som supplement til FSFP og koblingen mellem sikkerhed og udvikling

For at sikre en sammenhængende EU-kriserespons er der ved foranstaltninger, som udvikles under stabilitetsinstrumentet, også i 2009 lagt vægt på at supplere den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (FSFP), f.eks. i forbindelse med støtten i Kenya og Seychellerne til at bistå med retsforfølgelsen af formodede pirater, som er pågrebet af EUNAVFOR ATALANTA.

Der er andre eksempler på en supplerende funktion, hvor stabilitetsinstrumentaktioner gennemføres i sammenhæng med FSFP på den ene side og bestående EU-bistandsprogrammer på den anden side. De vedvarende krisesituationer med høj prioritet i de besatte palæstinensiske områder, Kosovo³ og Afghanistan har visse fællestræk, idet EU's udviklingsbistand allerede søger at fremme vigtige EU-stabiliseringsprioriteter, som indgår i planlægningen for 2007-2013. EU har en fremtrædende rolle inden for både sikkerhed og udvikling i disse tre tilfælde, hvilket understreges af de fire igangværende FSFP-missioner (EUPOL COPPS og EUBAM Rafah, EUPOL Afghanistan og EULEX Kosovo).

På baggrund af de betydelige budgetressourcer, der allerede er tale om i disse tilfælde, er stabilitetsinstrumentet blevet mobiliseret på en meget målrettet og komplementerende måde for at tackle de resterende behov, f.eks. den afsluttende fase af UNMIK søjle IV, sikkerhedsundersøgelse af dommere og anklagere og de indledende driftsomkostninger for Det Internationale Civile Kontor. I Mellempøsten tilvejebragte stabilitetsinstrumentaktioner udstyr til de civile politistyrker for at støtte EU's indsats for at gennemføre en reform af de palæstinensiske sikkerhedstjenester i samspil med EUPOL COPPS-indsatsen plus 20 mio. EUR i post-konflikt-støtte fra stabilitetsinstrumentet til Gaza. I Afghanistan stod stabilitetsinstrumentet for en hurtig indsats med sigte på at blæse nyt liv i reformen af det afghanske retsvæsen ved hjælp af udstationeringen af et eksperthold på højt niveau, som nu er blevet fulgt op med et DCI-program (instrumentet for udviklingssamarbejde). På samme måde er der på baggrund af den lange og vedvarende krise efter krigen mod Rusland i 2008 i Georgien igangsat aktioner, hvor det europæiske naboskabs- og partnerskabsinstrument (ENPI), FSFP og stabilitetsinstrumentet alle indgår i et samspil med hinanden.

Andre steder, herunder navnlig i Aceh, Bolivia, Colombia, Haiti, Mindanao, Pakistan, Sri Lanka, Sydthailand, Østtimor og Yemen, er stabilitetsinstrumentet anvendt som et hurtigt responsmiddel i forbindelse med politiske kriser eller instabilitet, hvis der ikke var noget andet EU-instrument, som kunne gribe ind. I disse lande er EU's udviklingsstøtte hovedsagelig rettet mod langsigtet fattigdomsbekæmpelse og omsætningen af millennium-udviklingsmålene, og en FSFP-intervention er ikke relevant. Dette eksempel viser, at stabilitetsinstrumentet har udvidet de geografiske og politiske muligheder for EU's kriserespons.

4. STABILISERINGSINSTRUMENTETS LANGSIGTEDE KOMPONENT (STABILITETSFORORDNINGENS ARTIKEL 4)

Kommissionen vedtog i april 2009 det nye vejledende flerårige program for 2009-2011 for langsigtede aktioner under stabilitetsinstrumentet. I programmet er der afsat op til 225 mio. EUR til de tre prioriterede områder under artikel 4, og det omfatter nye

³ Under De Forenede Nationers Sikkerhedsråds resolution 1244 (1999).

programmer for kapacitetsopbygning i kyststater med henblik på bekæmpelse af pirater. Herudover indgår også et af de første kommissionsprogrammer for terrorismebekæmpelse med fokus på Afghanistan/Pakistan og Sahel-region og et program for bekæmpelse af organiseret kriminalitet med forbindelser til den ulovlige kokainhandel i Vestafrika og Latinamerika. Kriseberedskabskomponenten omfatter en intensiv dialog med civilsamfundet, EU-medlemsstaterne og internationale og regionale organisationer inden for rammerne af "fredsopbygningspartnerskabet". Det førte i 2009 til vedtagelsen af de årlige handlingsprogrammer 2009 for ikkespredning, for sikkerhedstrusler på tværs af flere regioner og for fredsopbygningspartnerskabet.

Samlet set blev der i perioden 2007-2009 anvendt 139 mio. EUR på den langsigtede indsats de første tre år: 36 mio. EUR til aktioner med sigte på bekæmpelse af sikkerhedstrusler på tværs af flere regioner (artikel 4, stk. 1), 83 mio. EUR til aktioner inden for risikoreduktion og -beredskab i forbindelse med kemiske, nukleare og biologiske materialer eller agenser (artikel 4, stk. 2) og 20 mio. EUR til aktioner under kriseberedskabskomponenten (artikel 4, stk. 3, fredsopbygningspartnerskaber).

4.1. Tværregionale aktioner inden for bekæmpelse af organiseret kriminalitet, ulovlig handel, beskyttelse af kritisk infrastruktur, trusler mod folkesundheden og terrorismebekæmpelse

På grundlag af den nye vejledende planlægning for 2009-2011 blev den årlige handlingsplan for 2009 vedtaget den 25. september 2009; handlingsplanen omfatter nye programmer om ruterne for kokainhandelen og kritiske søfartsruter, og der er i alt afsat 14 mio. EUR til den, foruden 1 mio. EUR til et pilotprojekt om øget viden om søfarten og dens risici. Med det nye handlingsprogram lægges hovedvægten på at bekæmpe ulovlig handel på tværs af regioner og på at anvende en integreret tilgang, hvor der især fokuseres på forbindelserne mellem organiseret kriminalitet og terrorisme i vigtige regioner, som er af interesse for EU. Ulovlig handel med kemiske prækursorer og håndvåben er et af de vigtige tværgående områder, som der skal sættes ind på.

EU-indsatsen supplerer medlemsstaternes igangværende og planlagte aktiviteter på disse områder. Det er derfor vigtigt at sikre en tæt samordning med og inddragelse af medlemsstaternes eksperter ved gennemførelsen af programmerne, så der kan opnås en maksimal synergivirkning med den ekspertise, der findes hos de enkelte landes myndigheder. Med dette mål for øje har Kommissionen oprettet ekspertstøttefaciliteten under stabilitetsinstrumentet, som giver mulighed for at mobilisere og finansiere nationale eksperters deltagelse i missioner i felten, ved tilrettelæggelsen af aktioner og i deres gennemførelse og overvågningen af dem. Den uformelle indkaldelse af interessetilkendegivelser i 2009 vedrørende deltagelse i ekspertstøttefaciliteten var meget vellykket, idet der indkom 180 interessetilkendegivelser fra offentlige og halvoffentlige organer i medlemsstaterne. Frem til udgangen af 2009 var der gennemført over 40 ekspertmissioner i 30 lande.

EU fortsatte også i 2009 indsatsen for at henlede opmærksomheden på problemet med håndvåben og lette våben i alle multilaterale fora og politiske dialoger med tredjelande. EU har søgt at bekæmpe den destabiliserende virkning af spredning af og ulovlig handel med håndvåben, lette våben, skydevåben og sprængstoffer ved hjælp af konkrete projekter, som strækker sig over flere regioner. I Mellemamerika støtter EU det mellemamerikanske program for kontrol med håndvåben og lette våben (CASAC) i dets bestræbelser på at bekæmpe den ulovlige handel med skydevåben og sprængstoffer i Mellemamerika og naboregionerne (1 mio. EUR). I Afrika støtter EU via det regionale center for håndvåben (RECSA) i Nairobi kampen mod oplagring og handel med

skydevåben og sprængstoffer i et samspil inden for rammerne af det strategiske Afrika-EU-partnerskab (3,3 mio. EUR).

4.2. Aktioner inden for risikoreduktion og -beredskab i forbindelse med kemiske, nukleare og biologiske materialer eller agenser

Med udgangspunkt i det nye vejledende program for 2009-2011 blev det tredje årlige handlingsprogram for dette område (32 mio. EUR) fastlagt og vedtaget den 30. november 2009.

Handlingsprogrammet stiller midler til rådighed til at finansiere oprettelsen af **kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare** (CBRN) ekspertisecentre, til at styrke den civile kapacitet og udveksling af oplysninger i bekæmpelsen af ulovlig handel med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer, til at forbedre beredskabet mod biologiske trusler, til at finde alternative beskæftigelsesmuligheder for tidligere våbenspecialister og -ingeniører via ISTC/STCU (International Science and Technology Centre in Moscow / Science and Technology Centre in Ukraine in Kiev) og til at støtte kapacitetsopbygning til nedlukning af nukleare anlæg med henblik på omskoling af forskere specialiseret i masseødelæggelsesvåben i Irak.

Der er indgået kontrakter for alle aktiviteter, der er anført i de to tidligere (2007 og 2008) årlige handlingsprogrammer, og de er igangsat. Den første evaluering af programmets resultater blev sat i gang i januar 2010. Den dækker tre hovedområder: eksportkontrol med varer med dobbelt anvendelsesformål, bekæmpelse af ulovlig handel med CBRN-materialer og omskoling af forskere og ingeniører, som tidligere arbejdede med masseødelæggelsesvåben, til mere fredelige aktiviteter. Der tages hensyn til evalueringsresultaterne ved fastlæggelsen af det nye vejledende strategiprogram for 2012-2013 for dette område.

4.3. Stabilitetsinstrumentets kriseberedskabskomponent

Den 30. juni 2009 vedtog Kommissionen det årlige handlingsprogram for stabilitetsinstrumentets kriseberedskabsprogram - også kendt som fredsopbygningspartnerskabet - der har et budget på 5 mio. EUR og fokuserer på følgende aktiviteter: i) at styrke samarbejdet med og kapacitetsopbygningen hos internationale, regionale og subregionale organisationer, herunder støtte til FN's mæglingsstøtteenhed (Mediation Support Unit), til FN's fredsopbygningsstøttekontor (Peacebuilding Support Office), til den internationale dialog om freds- og statsopbygning mellem skrøbelige stater og udviklingspartnere og projektet vedrørende overvågning af gennemførelsen af principperne for et positivt internationalt engagement i struktursvage stater og situationer, der forvaltes af sekretariatet for Komitéen for Udviklingsbistand under Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD/DAC) samt til tidlige varslingsnetværk af relevante internationale/regionale/subregionale organisationer, som anvender fælles værktøjer og arbejdspraksis; ii) uddannelse af op til 600 yderligere politikspertter til deltagelse i civile stabiliseringsmissioner.

Dialogen med organisationer i civilsamfundet blev også udbygget ved hjælp af fire konsultationsmøder, der fandt sted i 2009 inden for rammerne af fredsopbygningspartnerskabet. To af møderne handlede om selve partnerskabet, medens de to andre gav såvel europæiske som lokale civilsamfundseksperter lejlighed til at udveksle synspunkter med EU-beslutningstagere om specifikke geografiske kriseområder som Bosnien og Hercegovina og Nagorno-Karabakh.

I første halvdel af 2009 blev der iværksat en undersøgelse af status og udsyn for fredsopbygningspartnerskabet. Undersøgelsen tog sigte på – via drøftelser med de relevante aktører (Kommissionens tjenestegrene, civilsamfundet, Europa-Parlamentet osv.) – at uddrage erfaringer fra det første års gennemførelse af partnerskabet og på at udarbejde anbefalinger, som i det store og hele udgør grundlaget for udkastet til det årlige handlingsprogram for 2010 for stabilitetsinstrumentets kriseberedskabskomponent. De vigtigste anbefalinger i undersøgelsen er, at definitionen af begrebet fredsopbygning bør være så bred som mulig. Herudover bør der også gives præference til tematiske eller tværgående problemstillinger, som optræder i en række geografiske sammenhænge, og aktioner, som har et klart potentiale for at supplere andre EU-støttede aktiviteter og politiske prioriteringer.

Endelig er der indrettet en netportal for fredsopbygningspartnerskabet med henblik på at kommunikere med civilsamfundets aktører. Organisationer i civilsamfundet kan registrere sig og elektronisk modtage oplysninger om opdateringer med den seneste udvikling i forbindelse med partnerskabet. (<https://webgate.ec.europa.eu/tariqa/PeaceBuilding/>).

5. BUDGETGENNEMFØRELSEN FOR STABILITETSINSTRUMENTET

5.1. 2009

For 2009-budgettet blev der indgået forpligtelser på i alt 182 442 000 EUR, og der blev udbetalt 132 822 913 EUR under de tre budgetposter vedrørende stabilitetsinstrumentets kort- og langsigtede komponenter (19.0601, 19.0602 og 19.0603).

For kriserespons og -beredskab (stabilitetsforordningens artikel 3 og artikel 4, stk. 3, budgetpost 19.0601) viste forpligtelserne ved årets udgang en udbetalingsssats på 100 %. Af det samlede beløb blev 5 mio. EUR afsat til kriseberedskab under den årlige handlingsplan for 2009 for stabilitetsinstrumentets fredsopbygningspartnerskab. Der blev indgået kriseresponsforpligtelser for restbeløbet på 130 mio. EUR. Det udbetalte beløb for kriserespons og -beredskab var på 113 mio. EUR. Udnyttelsessatsen for betalingsbevillingerne lå ved årets udgang over 90 %. Det er en stigning i forhold til 2008 (86 %) og 2007, hvor udbetalingsssatsen var 68 %.

Endnu et tegn på, at der er sket en yderligere forbedring i den rettidige implementering af kriseresponsen, er at finde i den omstændighed, at der blev indgået kontrakter for 92 % af forpligtelsesbevillingerne for 2009, og at 2/3 af kontraktbeløbene blev udbetalt samme år.

For 2009-budgettet på 47 mio. EUR for den resterende del af stabilitetsinstrumentets langsigtede komponent (artikel 4, stk. 1 og 2, budgetpost 19.0603 og 19.0602) var forpligtelsessatsen også 100 %, og der var indgået kontrakt for næsten halvdelen af dette beløb inden for samme år.

5.2. Status for kriseresponsprogrammer vedtaget i 2008 og 2007

Der er indgået kontrakter for alle kriseresponsforanstaltninger og -faciliteter, der blev vedtaget i 2008 og 2007, hvilket svarer til 100 % af budgetbevillingerne (215 mio. EUR, eksklusivt 20 mio. EUR til fredsopbygningspartnerskabet). Størstedelen af de kriseresponsforanstaltninger, der blev vedtaget i 2007, og ca. halvdelen af de foranstaltninger, der blev vedtaget i 2008, blev afsluttet i løbet af 2009. I alt er ca. 40 ud af 100 foranstaltninger, der er vedtaget siden 2007, afsluttet, og ca. 80 % af kontraktbeløbene er udbetalt. I ledsagedokumentet fra Kommissionens tjenestegrene,

som udgør bilagene til denne rapport, findes detaljerede statistikker over forpligtelser, kontrakter og udbetalinger.

6. KONKLUSION

På baggrund af ovenstående kan det konkluderes, at stabilitetsinstrumentet har gennemgået en betydelig modningsproces siden indførelsen for tre år siden, både hvad angår politisk relevans, strategisk fokus og samlet kohærens, men også hvad angår forbedret funktion og budgetgennemførelse.

En ny undersøgelse, som sammenligner stabilitetsinstrumentet, FN's fredsopbygningsfond og Verdensbankens stats- og fredsopbygningsfond, bekræfter dette synspunkt. Undersøgelsen, som er iværksat af det britiske Department for International Development og støttes af en gruppe donorlande (Canada, Japan, Nederlandene, Norge og Sverige), konkluderer, at stabilitetsinstrumentet gør EU i stand til:

“...at yde et bidrag i skrøbelige overgangssituationer efter konflikter og supplere sin egen mere bredt anlagte institutionelle kapacitet og sit eget engagement i sådanne situationer. Potentialet for (via stabilitetsinstrumentet) at mobilisere betydelige tekniske og finansielle ressourcer til stats- og fredsopbygningsprocesser og genopbygningstiltag, herunder til at styrke vigtige institutioner og systemer, og for at skabe overgange til langsigtede udviklingsprogrammer fremstår som en klar komparativ fordel. (Instrumentets) forvaltnings- og beslutningstagningsprocesser synes effektive og er tæt knyttet til beslutningstagningen på højere niveauer. ... Stabilitetsinstrumentets forvaltningsstruktur i hovedkvarteret lader også til at give mulighed for strategisk beslutningstagning, herunder håndtering af meget følsomme politiske emner og risikostyring i forbindelse med at arbejde i ustabile områder. Månedlige møder med EU's Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité sikrer, at medlemsstaterne altid er orienteret, og øger graden af samordning med EU-partnerne”⁴.

Det er et solidt grundlag, hvorpå stabilitetsinstrumentet kan bidrage yderligere til en sammenhængende EU-krise og -konfliktrespons, der iværksættes af EU-Udenrigstjenesten under ledelse af den højtstående repræsentant og næstformand i Kommissionen i et samspil med relevante EU-instrumenter, FSFP og EU's andre politiske kriseforvaltningsværktøjer.

⁴

Funding Peacebuilding and Recovery: A Comparative Review of System-Wide Multi-Donor Trust Funds and other Funding Instruments for Peacebuilding and Post-Conflict Recovery, rapport udarbejdet af Donata Garrasi på vegne af UK Department for International Development (DFID), 2010.